

Resurscentra Gävleborg

- bakgrund, målsättning 2019 och långsiktighet

Länstyrelsen
Gävleborg

Innehållsförteckning

Inledning.....	1
1. Bakgrund.....	2
1.1. Uppdraget.....	2
1.2. Resurscentra Gävleborg september – december 2018	3
1.3. Behovsinventering på kommunal nivå	4
2. Resurscentra Gävleborg – målsättning 2019	4
2.1. Målbild för 2019.....	4
2.2. Delmål för 2019	5
2.3. Organisation.....	6
2.4. Aktiviteter	6
2.4.1. Länsstyrelsens roll	6
2.4.2. Det operativa resursteamet.....	7
2.4.3. Socialstyrelsen - systematisk uppföljning	7
3. Resurscentra Gävleborg – långsiktighet.....	8
3.1. Erfarenheter från pilotlänen.....	8
3.2. Långsiktighet i Gävleborg	8
3.2.1. Systematisk uppföljning	8
3.2.2. Föräldraskapsstöd	9

Inledning

Gävleborg blev i augusti 2018 ett av fyra pilotlän med uppgift att stödja utvecklingen av regionala resurscentra till motverkande av hedersrelaterat våld och förtryck mot unga mellan 13-26 år.

Sedan september 2018 har Länsstyrelsen Gävleborg utifrån uppgiften bedrivit dialog, gett information och sökt kunskap om denna typ av verksamheter. Samarbetet har fördjupats med nyckelaktörer och behovsinventering har genomförts i länets alla kommuner.

Utgångspunkter i arbetet är att Resurscentra Gävleborg inte arbetar med myndighetsutövning och att vi bygger på, förstärker och utvecklar, befintliga verksamheter. Mot den bakgrunden har Länsstyrelsen Gävleborg valt att vara huvudman under projektets bedrivande 2018 och 2019.

För arbetets långsiktighet och under pilotprojektet är således de befintliga lokala strukturerna och möjligheten till samarbete på lokal nivå avgörande. I första hand vill därför Länsstyrelsen Gävleborg nå och stödja målgruppen genom de yrkesverksamma som arbetar med målgruppen lokalt. En del i det arbetet är att tillhandahålla ett utökat stöd till yrkesverksamma genom ett operativt resursteam. En annan del i arbetet är att stödja pilotprojekt och några regionala nyckelaktörer.

För projektets framgång är det alltså avgörande med lokalt stöd och förankring och behov finns av att hitta en huvudman som svarar för fortsatt verksamhet. Ifall tiden för pilotprojektet kan utökas är kopplingarna till systematisk uppföljning och föräldraskapsstöd av stor betydelse.

1. Bakgrund

1.1. Uppdraget

Enligt regeringsbeslut den 18 december 2017 ska länsstyrelserna:

(...) på några platser i landet stödja utvecklingen av regionala, kommun – och myndighetsgemensamma resurscentra för barn och vuxna som är utsatta, eller riskerar att utsättas för, våld av närstående i synnerhet hedersrelaterat våld och förtryck.

Regionala resurscentra kan innebära samlokalisering av socialtjänst, hälso- och sjukvård samt polis med flerspråkig kompetens för att underlätta stöd och skydd, inklusive för personer som medverkar i brottsutredningar.

Regeringen föreslår därtill att resurscentra kan vara en plats för kunskapsstöd.

Efter regeringsbeslutet fick Länsstyrelsen Östergötland, i slutet av april 2018, i uppdrag att ta fram en gemensam förstudie för att komma till beslut och ge riktning till länsstyrelserna i avgörande frågor om Regionala resurscentra.

Förstudien var klar i början av juni och förordade en lösning med fyra pilotlän – Gävleborg, Kronoberg, Västra Götaland och Norrbotten. Förstudien föreslog att begränsa målgruppen till utsatta för hedersrelaterat våld och i åldrarna 13-26 år. Beslut enligt förstudien togs på Landshövdingemöte den 28 augusti 2018.

Projekttiden inleddes med ett uppstartsmöte i Stockholm den 10 september 2018. Diskussioner fördes om vad det kan innebära att vara ett pilotlän och verksamhetsansvarig vid verksamheten Origo i Stockholm berättade om den verksamheten. Arbete påbörjades nationellt med en styrgrupp och en projektgrupp med representanter för pilotlänen samt Stockholm och Östergötland. Tre miljoner avsattes till vart och ett av pilotlänen för 2018 och tre miljoner har avsatts för 2019. Åtterrapporering ska ske senast 29 mars 2020.

Tidiga gemensamma ställningstaganden var att pilotprojektet inte arbetar med myndighetsutövning och ska vara såväl kunskapshöjande (enande, praxisbildande, utbildande) som samtalsstödande. Därmed kommer Regionala resurscentra inte att ersätta annan (ordinarie) verksamhet.

Länsstyrelsen Gävleborg beslutade tidigt att vara huvudman under tiden för pilotprojektet. Därmed skapas de bästa förutsättningarna i länet för att pilotprojektet ska kunna utgöra en "brygga" till ordinarie verksamhet och Resurscentra Gävleborg, i organiserad form, leva vidare efter projekttidens slut. Länsstyrelsens projektledande roll under 2018 och 2019 följer således utifrån ställningstagandet att bygga i befintliga strukturer, att förstärka det som redan

finns och fungerar i länet, samt att identifiera utvecklingsbehov på lokal och regional nivå.

1.2. Resurscentra Gävleborg september – december 2018

Arbetet under 2018 präglades av dialog och kunskapsinhämtande i syfte att identifiera behov och form för ett framtida regionalt Resurscentra. I Gävleborg har arbete i dessa frågor bedrivits tillsammans med en rad nyckelaktörer under lång tid. Sedan projektstart har samverkan fördjupats med en del av dessa nyckelaktörer; sådant fördjupat samverkan är en viktig del av arbetet också under 2019.

Den allra första perioden skedde dialog med chefer, politiker och andra aktörer i länets kommuner. Bland annat hölls en rad träffar i olika fora och det genomfördes ett särskilt informations- och dialogtillfälle på Gävle Slott. Fördjupade informations- och dialogtillfällen har också skett med Länsstyrelsens Resursteam för frågor som rör hedersrelaterat våld och förtryck, Integration Gävleborg, Högskolan i Gävle, Barnahus Gävleborg samt ytterligare aktörer.

I syfte att inhämta kunskap och erfarenhet har besök gjorts vid Origo i Stockholm och Tris i Uppsala. Origo gav råd och tips om vad som är centralt i en uppstart av denna typ av verksamhet. Tris redogjorde för sin verksamhet och diskussioner fördes om möjligheter till fördjupat framtida samarbete.

Konferensresa genomfördes till en europeisk konferens för så kallade Family Justice Centers, de europeiska motsvarigheterna till Resurscentra. Vid konferensen knöts kontakter bland annat med företrädare för denna typ av center i Belgien, Frankrike och på Island. Studiebesök genomfördes också vid ett sådant center.

Tidigt tillskapade Länsstyrelsen Gävleborg en referensgrupp med representanter för nyckelverksamheter. Referensgruppen träffades vid två tillfällen under höst/vinter 2018 och företrädare deltog också vid informationsträff på Gävle Slott. I gruppen finns representanter för socialcheferna i länet, skola, polis, skyddat boende samt kollegor från andra länsstyrelser. Träffar är inbokade också för 2019 och ett första möte hölls den 13 mars 2019.

Diskussioner om ytterligare fördjupat samarbete har inletts med verksamhetschef och samordnare för Barnahus Gävleborg. Planering av en uppdragsutbildning med fokus på hedersförtryck och våld görs med Högskolan i Gävle. Länsstyrelsen avser stödja en familjecentral i Sätra (Gävle) utifrån deras projekt att förebygga HRV och könsstämpning inom en stadsdel. Fördjupat samarbete har också inletts med SFI Söderhamn och Samhällsorienteringen i

Gävleborg. Samarbete finns även med Socialstyrelsen utifrån Länsstyrelsen och Socialstyrelsens uppdrag att stödja systemtisk uppföljning gällande våld.

1.3. Behovsinventering på kommunal nivå

Arbetet pågår med att sammanställa lägesbild för Gävleborgs län som syftar att visa på länets förutsättningar, fortsatta utvecklingsbehov samt identifiera de fungerande strukturer där möjligheter finns att vidareutveckla verksamhet.

Behovsinventeringen färdigställs under våren 2019.

2. Resurscentra Gävleborg – målsättning 2019

De korta tidsmässiga och ekonomiska förutsättningarna utgör stora utmaningar för samtliga pilotlän. Det kan vara svårt att få kommuner/verksamheter att investera tid och pengar i att starta upp resurscentra när det är oklart hur långsiktig satsningen är och hur finansieringen ska lösas på lång sikt. Det finns en risk att detta påverkar samverkan, kvaliteten på pilotlänens arbete och slutresultatet.

Även i förstudien lyftes långsiktighet i alla led som en avgörande framgångsfaktor för projektet. Länsstyrelserna efterfrågade en långsiktig planering och finansiering, som sträcker sig över en tid om tre år eller mer.

För att verksamheten i Gävleborgs län ska göra skillnad redan under 2019 krävs en reell regional samverkan och förankring. Under året kommer fokus vara att stärka befintligt arbete på lokal nivå och samtidigt stimulera regional samverkan för långsiktiga lösningar på strukturell nivå.

Såväl målbild som delmål (se närmast följande rubriker nedan) kommer att planeras i form av aktiviteter.

2.1. Målbild för 2019

Målbilden för 2019 handlar främst om långsiktighet i verksamheten och att nå målgruppen. För bägge dessa ändamål är de befintliga lokala strukturerna helt avgörande; för att nå målgruppen måste ett nära samarbete finnas med de yrkesverksamma som känner till och arbetar med målgruppen på lokal nivå. Mot denna bakgrund är följande tre arbetssätt de viktigaste under året.

- Söka en långsiktig lösning och struktur för hur Resurscentra Gävleborg kan realiseras efter 2019 för att komma målgruppen heders- och våldsutsatta till gagn;

- söka en långsiktig lösning och struktur för yrkesverksammas behov som kommer till uttryck i den nu pågående kartläggningen, bland annat hur kompetensförsörjning och råd och stöd i ärenden kan permanentas i länet;
- i de kommuner där önskan om regionalt stöd finns, kunna erbjuda socialtjänst och deras samverkande partner kvalificerad handledning och kompetenshöjning gällande hedersrelaterat våld och förtryck.

2.2. Delmål för 2019

Delmålen för året har fokus mot de yrkesverksamma som känner till och arbetar med målgruppen på lokal nivå och de nyckelaktörer som arbetar över hela länet. Vi har identifierat följande sex delmål för året.

- Initiera och stötta processer för att på ett systematiskt sätt samla yrkesverksammas erfarenhet av att upptäcka och bedöma risk samt behov av insatser gällande HRV;
- genomföra en uppdragsutbildning för länets aktörer, i samverkan med Högskolan i Gävle med fokus på operativ samverkan HRV;
- prova arbetssätt: stödja lokal samverkan, mobilisera och stärka ett regionalt operativt resursteam med deltagare i befintligt Resursteam Gävleborg;
- en eller två skolor stöds i att utveckla verktyg för att arbeta med kompetensutveckling av elevhälsan, pedagoger på skolan samt SFI-lärare och parallellt arbeta med grupper av barn, unga och föräldrar för att förebygga och hantera förekomst av hedersrelaterat förtryck och våld;
- följa och stödja familjecentralen i Sättras arbete med att arbeta förebyggande mot hedersförtryck och våld samt könsstämpning;
- följa upp den särskilda utbildning gällande HRV som ges till länets samhällskommunikatörer.

2.3. Organisation

För att bygga en så effektiv verksamhet som möjligt väljer Länsstyrelsen att både använda befintlig lämpad personal och att rekrytera. Inom ramen för befintlig organisation sker också projektledande insatser för Resurscentra Gävleborg.

Personer från Länsstyrelsen Regionala resursteam heder utgör under året ett operativt resursteam som samordnas och arbetar tillsammans med Länsstyrelsen.

Specialistkompetens gällande HRV kommer att knytas till pilotprojektet.

2.4. Aktiviteter

Aktiviteterna under året syftar till att på olika sätt stärka yrkesverksamma och till att utifrån det, öka målgruppens kontakt med och användande av det stöd samhället kan erbjuda. Länsstyrelsen anser också att det är viktigt att stödja systematisk uppföljning varför detta kommer att göras under året.

Under 2019 kommer Länsstyrelsen att erbjuda samtliga kommuner i länet en återkoppling av Länsstyrelsens behovsinventering om vilka behov och resurser som finns i kommunerna. Syftet med kommunbesöken är att, med hjälp av det operativa resursteamet, stärka de yrkesverksamma som kommer i kontakt med målgruppen.

Det operativa resursteamet ska bistå med spetskompetens, finnas som stöd för yrkesverksamma som gör riskbedömningar, synliggöra handlingsalternativ och strategier samt fungera som bollplank i avidentifierade ärenden. Det operativa resursteamet är tillgängligt via telefon och mail.

Där det utifrån kommunernas överväganden bedöms lämpligt kan viss uppsökande verksamhet, till exempel i form av utbildningsinsatser, vara aktuell. Sådana insatser sker endast efter noggrann planering och i nära samarbete med berörd verksamhet såsom socialtjänst, skola, sfi, föreningar.

Specialistkompetens för handledning mm kommer att kunna tillhandahållas.

2.4.1. Länsstyrelsens roll

Utifrån identifierade aktiviteter har Länsstyrelsen huvudsakligen fyra uppgifter under 2019. De är följande.

- Arbeta för bred mobilisering och förankring för att regionalt Resurscentra Gävleborg ska fortleva efter 2019;
- stötta pilotverksamheter;

- planera, samordna och genomföra vissa utbildningar och tillhandahålla viss specialistkompetens för det operativa resursteamet och lokala behov;
- stimulera till systematisk uppföljning.

2.4.2. Det operativa resursteamet

Resursteamet har funnits och samordnats av Länsstyrelsen Gävleborg sedan 2007. Teamet består av personer med spetskompetens utifrån sina yrkeskategorier i hedersfrågor.

Den operativa delen av det befintliga resursteamet ska under 2019:

- Utifrån ett förtydligat uppdrag stödja yrkesverksamma i länet i ärenden som rör HRV;
- stärka samverkan och kompetensen i ärenden som rör HRV;
- bidra med vissa kompetenshöjande insatser.

2.4.3. Socialstyrelsen - systematisk uppföljning

Länsstyrelsen vill integrera systematisk uppföljning på lokal och regional nivå i arbetet med att stödja utvecklingen av ett regionalt Resurscentra. Ett samarbete med Socialstyrelsen har inletts för detta ändamål. Arbetet innebär att stödja länets aktörer att systematiskt dokumentera och följa upp ärenden på individ- och gruppnivå. Om verksamheten även sammanställer individinformationen på gruppnivå ger det ett värdefullt underlag för verksamhetsutveckling.

För systematisk uppföljning gällande länets arbete med våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck förs en dialog med Forskning och utveckling (FOU), Region Gävleborg, om hur ett samarbete i kan realiseras mellan FOU och Länsstyrelsen, då arbete med systematisk uppföljning redan bedrivs inom ramen för FOU:s nuvarande uppdrag.

3. Resurscentra Gävleborg – långsiktighet

3.1. Erfarenheter från pilotlänen

Från alla pilotlän framkommer att kommunerna har behov av kompetenshöjande insatser för yrkesverksamma när det gäller våld i nära relation generellt och hedersrelaterat våld och förtryck i synnerhet. Det finns stödinsatser för de som utsätts för våld generellt men inte sällan saknas riktade insatser till de som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck, barnnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstypning.

Utöver behovet av kompetenshöjande insatser till yrkesverksamma inom kommuner, finns ett liknande behov även inom nationella myndigheter. Myndigheter som Arbetsförmedlingen, Polismyndigheten, Försäkringskassan och Migrationsverket kan med fördel få riktade uppdrag som specifikt berör arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck, barnnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstypning, eftersom dessa frågor annars har en tendens att förbises i mer övergripande satsningar mot våld i nära relation.

3.2. Långsiktighet i Gävleborg

Länsstyrelsen Gävleborg arbetar för att pilotprojektet ska stärka det arbete som pågår i länet och att arbetet under 2019 utgör en ”brygga” till mer långsiktiga samarbeten och lösningar för att regionala resurscentra för vålds- och hedersutsatta ska kunna realiseras. För att kunna skapa strukturer och samarbeten som fortlever och som andra län kan dra nytta av behöver projektet förlängas. Det kan då vara lämpligt att bredda målgruppen i enlighet med den ansats regeringen hade när uppdraget gavs till länsstyrelserna, det vill säga att uppdraget inte innefattar några åldersgränser och även inkluderar fler målgrupper av personer utsatta för våld i en nära relation. Uppdraget skulle också kunna breddas till att inkludera föräldraskapsstöd.

Två grundläggande delar som knyter an till ett sådant långsiktigt arbete är systematisk uppföljning och föräldraskapsstöd.

3.2.1. Systematisk uppföljning

Enheten för kunskapsutveckling (KU) på Socialstyrelsen har flera uppdrag som gör det relevant att samverka i regionala utvecklingsarbeten i allmänhet och beträffande våld och hedersrelaterat våld i synnerhet. Uppdragen handlar om att stötta systematisk uppföljning på regional nivå inom ramen för långsiktig samverkan till stöd för kunskapsbaserad praktik i socialtjänsten, om att sprida och stödja användningen av SUV samt om att utveckla bedömningsstöd beträffande hedersrelaterat våld. Det sistnämnda är ett uppdrag som sträcker sig till 2020. Länsstyrelsen ser potentialen i att stödja kommunernas arbete med systematisk uppföljning. På så sätt kan högre likvärdighet mellan länets

kommuner gällande att upptäcka, stödja och förhindra upprepat våld för personer utsatta för våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck nås.

3.2.2. Föräldraskapsstöd

Som en del i arbetet med att identifiera målgruppen och yrkesverksammas behov av råd och stöd så har flertal åtgärder vidtagits. En av åtgärderna har varit en omfattande behovsinventering kring föräldraskapsstöd och hur yrkesverksamma ser att stöd och behov för föräldrarna ser ut.

Det som framkommit i Gävleborgs län utifrån ovannämnda behovsinventering är att yrkesverksamma upplever att det är svårt att arbeta med föräldrastöd som förebygger hedersproblematik. Yrkesverksamma i länet lyfter att arbetet handlar om att ha förmågan att se denna problematik, upptäcka utsatta personer och sätta in riktade insatser med stort fokus på den utsattes säkerhet. Vidare lyfter yrkesverksamma att om arbete ska bedrivas för att motverka hedersproblematik så är arbetssätt som är normpåverkande och i utbildning en väg fram. Detta för att på sikt motverka hedersproblematik. Förskola och skola, skolhälsovården är viktiga arenor för att upptäcka, stötta och förebygga hedersproblematik.

Länsstyrelsen Gävleborg ansvarar för att beslut från riksdag och regering genomförs samt att samordna den statliga verksamheten i länet. Vi är en kunskapsorganisation som arbetar tvärsektoriellt med flera olika sakfrågor från landsbygdsutveckling, miljömålen, biologisk mångfald och djurskydd till flykting- och integrationsfrågor hållbar samhällsplanering och krisberedskap.

Vår värdegrund bygger på tre ord, handlingskraft, professionalitet, och förståelse och ska genomsyra allt vi gör på alla nivåer.

Länsstyrelsen
Gävleborg